

И.П.И

Институт за пазарна икономика

бул. "Патриарх Евтимий" № 10, София 1142

тел./факс.: (+359 2) 952 62 66, 952 35 03

ел. поща: mail@ime.bg

страница в интернет: www.ime.bg

Изх. № 39/10 юли 2020 г.

ДО

Г-жа Цвета Караянчева,

Председател на 44 Народно събрание

Г-жа Анна Александрова

Председател на Комисия по правни въпроси в 44-то Народно събрание

Г-жа Менда Стоянова,

Председател на Комисията по бюджет и финанси в 44-то Народно събрание

Г-н Георги Гьоков,

Председател на Комисията за взаимодействие с неправителствените организации и жалбите на гражданите в 44-то Народно събрание

Г-н Борис Ячев,

Председател на Комисията за борба с корупцията, конфликт на интереси и парламентарна етика в 44-то Народно събрание

КОПИЕ ДО:

Г-н Бойко Борисов,

Министър-председател

Посланиците на държавите-членки на ЕС

СТ А Н О В И Щ Е

относно

Законопроект за изменение и допълнение на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, вх.

№ **054-01-60** от 1.07.2020 г.

Уважаеми народни представители,

С настоящото становище изразяваме позицията си във връзка с внесените от ПГ „Обединени патриоти“ [Законопроект за изменение и допълнение на Закона за юридическите лица с нестопанска цел](#) (ЗИД на ЗЮЛНЦ). Считаме, че предложенията за изменение и допълнение на ЗЮЛНЦ не следва да бъдат приемани, тъй като са в явно противоречие с Конституцията на Република България, *acquis communautaire* на Европейския съюз (ЕС) и задълженията на държавата по международни договори.

Необосновани ограничения, затрудняващи дейността на ЮЛНЦ

Сериозно притеснение будят предложените промени, целящи сериозно обременяване на функционирането на ЮЛНЦ. То се изразява във:

- **въвеждане на изискване за деклариране пред Министерството на финансите на „всяко получено финансиране на дейността му в размер над 1000 лв., когато източникът на финансиране е чужда държава или чуждестранно физическо или юридическо лице“ с изключение на ЕС (нови чл. 40а и чл. 40б в ЗЮЛНЦ).**

Горепосочената декларация се вписва в нарочен „Регистър на финансираните от чужбина ЮЛНЦ“. При неизпълнение се налага имуществена санкция в размер между 500 и 2000 лв. по реда на Закона за държавната финансова инспекция. В допълнение, министърът на финансите може да поиска от Агенцията по вписванията служебно да впише, че неизпълнителят задължението си организация е „с временно спрян статут“. При повторно неизпълнение „юридическото лице може да бъде прекратено“.

В мотивите на законопроекта се подразбира, че с предложението се цели прозрачност на финансирането. Подобен довод обаче е несъстоятелен, тъй като и към момента българското законодателство съдържа гаранции за отчетност на НПО, съдържащи се в ЗЮЛНЦ и Закона за счетоводството. Предвидените необосновано високи изисквания на практика представляват сериозни ограничения пред ефективната дейност и дори съществуването на ЮЛНЦ.

В този смисъл и специално по отношение на „чуждестранното“ финансиране на НПО, Съдът на Европейския съюз (СЕС) се произнесе през юни т.г. с [Решение по дело C-78/18](#) ЕК срещу Унгария. Направените от ПГ „Обединени патриоти“ предложения за изменения на ЗЮЛНЦ на практика пресъздават разпоредбите на унгарския Закон за прозрачността. В тази връзка изложените аргументи от СЕС са напълно приложими по отношение и на настоящия ЗИД на ЗЮЛНЦ. СЕС отбелязва, че наложените „задължения за регистриране, деклариране и оповестяване на някои категории организации на гражданското общество, получаващи пряко или непряко чуждестранна подкрепа над определен праг“, както и възможността за налагане на санкции при неизпълнение на тези задължения, представляват „дискриминационни и необосновани ограничения по отношение както на разглежданите организации, така и на предоставящите им подкрепата лица“. Това е така, тъй като става дума за „движение на капитали“ по смисъла на чл. 63, пар. 1 от ДФЕС. Т.е. подобни изисквания представляват дискриминационно ограничение на свободата на движение на капитали, защото се въвежда „разлика в третирането на движението на капитали в границите на страната и трансграничното движение на капитали, която не е обоснована от обективна разлика в положенията“ и която следователно може да възпре ФЛ и ЮЛ от трети страни да предоставят финансова подкрепа на съответните организации.

Не следващо място, СЕС подчертава, че правото на свободно сдружаване, предвидено в чл. 12, пар. 1 от Хартата на основните права на ЕС (и в чл. 44, ал. 1 от Конституцията) е силно ограничено, тъй като описаните по-горе мерки „в много отношения значително затрудняват дейността и функционирането на попадащите в приложното поле на същия закон сдружения.“

- **въвеждане на ежегодно деклариране на имущество пред КПКОНПИ от председателите и членовете на органите за управление на ЮЛНЦ по ЗЮЛНЦ, когато юридическите лица са получили финансиране от чужда държава**

С преходните и заключителни разпоредби се прави допълнение в ЗПКОНПИ, с което да се въведе горепосоченото задължение. Подобно приравняване на председателите и членовете на органите за управление на ЮЛНЦ с лица, заемащи публични длъжности е силно озадачаващо, тъй като управителните органи на НПО не са в същата позиция на власт (чрез която да се облагодетелстват) като лицата на публични длъжности. Концепцията не почива нито на правна, нито на житейска логика поради различията в характера, организацията и функциите на правителствения и неправителствения сектор. Включването на тази група лица в обхвата на ЗПКОНПИ представлява извънредност, която поставя въпроси за реалната цел, която предложението за изменение преследва. То би имало възпиращо действие спрямо лицата, които иначе участват в управлението на НПО. Тъй като отново става дума за несъстоятелно и необяснимо затруднение на дейността на гражданските сдружения, подобно предложение представлява пряко нарушаване на свободата на сдружаване, а в случая - и на личния живот поради неоправдана намеса на държавата в личната сфера на лицата.

Отнемане на правомощия на Съвет за развитие на гражданското общество

Във всяка демократична държава НПО концентрират специфична експертиза и играят ключова роля в развитието на обществото. Затова осъзнаването на полезността от партньорството между правителствения и неправителствения сектор, изразяващо се в създаването на Съвет за развитие на гражданското общество (СРГО) като консултативен орган към Министерския съвет, бе приветствано като положително развитие.

С така направените предложения за изменение на ЗЮЛНЦ обаче бъдещата работа на Съвета на практика се саботира в зародиш. Това е така, тъй като се предвижда отнемане на всички правомощия (така или иначе са ограничени) на СРГО във връзка с разпределението на публичния ресурс за финансирането на НПО като отпаднат и гаранциите това да става по прозрачен, състезателен и отчетен начин. Така например се предлага премахване на:

- изискването членовете на съвета „и организациите, които представляват, и свързаните с тях лица [да] не могат да участват с проекти за финансиране“ (чл. 4, ал. 11 от ЗЮЛНЦ);
- оценката на проектите и предложението за разпределението на средства да „се осъществява по критерии, условия, правила и процедури, приети от съвета по ал. 3, който прави предложение на Министерския съвет“ (чл. 4, ал. 9 от ЗЮЛНЦ);
- възможността СРГО да „събира информация за финансирането на гражданските организации с публични средства с цел определяне на ефективността на отпусканите средства“ (чл. 4, ал. 4, т. 4 от ЗЮЛНЦ).

Това всъщност обезсмисля както дългогодишните усилия за създаването на съвета, така и бъдещата му роля, тъй като, на практика, ще е лишен от възможността да изпълни една от основните си функции, а именно - да е автентичен коректив на властта.

Предвид изложеното по-горе, Ви призоваваме да не приемате предложенията в ЗИД на ЗЮЛНЦ. Обратното би означавало върху гражданския сектор да се упражни свръх контрол, прекомерно регулиране и дори ограничаване на дейността – все действия, прекращаващи демократичните граници. Надяваме се, че като представители на законодателната власт, ще спомогнете за възпиране на опитите за несъстоятелни внушения и създаване на среда на недоверие и изкуствено противопоставяне на правителствения и неправителствения сектор.

С уважение,

Светла Костадинова

Изпълнителен директор